

ชื่อวิทยานิพนธ์	วิวัฒนาการการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย
ผู้เขียน	นายชิตติก อาลี
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประวัติปอเนาะและวิวัฒนาการการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ จากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปอเนาะเป็นสถาบันการศึกษาที่เก่าแก่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นสถาบันที่มีบทบาททั้งทางศาสนาและทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในปอเนาะระยะแรกนั้นได้ดำเนินการอย่างอิสระ ขาดการควบคุมจากรัฐ วัตถุประสงค์สำคัญของการเรียนการสอนเพื่อสืบทอดคำสอนของศาสนาเป็นหลัก อบรมสั่งสอนและขัดเกลาจิตใจบุตรหลานของมุสลิม ให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ถูกต้อง

2. การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของปอเนาะที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบัน เริ่มในปี พ.ศ. 2504 โดยรัฐบาลให้ปอเนาะจดทะเบียนต่อทางราชการ และช่วงปี พ.ศ. 2508-2511 ถูกแปรสภาพให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 รัฐบาลเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และออกระเบียบการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนาอิสลาม

3. ด้านการเรียนการสอนวิชาการอิสลาม ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรวิชาการอิสลามที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีดังนี้

3.1 หลักสูตรกิตาบ ใช้ในการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งเป็นการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม

3.2 หลักสูตรปอเนาะ พ.ศ. 2504 ได้กำหนดหลักสูตรวิชาการศาสนาอิสลาม ออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนต้นเวลาเรียน 4 ปี ตอนกลางเวลาเรียน 3 ปี และตอนปลายเวลาเรียน 2 ปี

3.3 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523 เมื่อปอเนาะได้รับการปรับปรุงเป็นโรงเรียน ราชภัฏสอนศาสนาอิสลาม มีการประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523 ซึ่งมี 3 ระดับ คือ ระดับต้น (อับดีคาอียะฮฺ) เวลาเรียน 4 ปี ระดับกลาง (มุตะวัสตีญะฮฺ) เวลาเรียน 3 ปี และระดับสูง (ฆานะวียะฮฺ) เวลาเรียน 3 ปี

3.4 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2535 หรือเรียกตามหลักวิชาการว่า หลักสูตรบูรณาการ ซึ่งได้รวมหลักสูตรวิชาสามัญและหลักสูตรอิสลามศึกษาเข้าไว้ในหลักสูตรเล่มเดียวกัน ไม่ได้แยกเป็นหลักสูตรสามัญและหลักสูตรอิสลามศึกษาต่อไป แต่มีเพียงแค่ 2 ระดับเท่านั้น คือ ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อับดีคาอียะฮฺ) และระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัสตีญะฮฺ)

3.5 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2540 เป็นการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาขึ้นมาใหม่ใน 2 ระดับ คือตอนต้น (อับดีคาอียะฮฺ) และตอนกลาง (มุตะวัสตีญะฮฺ) ส่วนตอนปลาย (ฆานะวียะฮฺ) ได้นำมาใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523

3.6 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 ทำให้นักเรียนได้เรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา พร้อม ๆ กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และยังสามารถเรียนจบได้พร้อม ๆ กันด้วย ทั้ง 2 หลักสูตร

3.7 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ปรับให้มีความเหมาะสมและชัดเจนมากขึ้น ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

การพัฒนาการใช้หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาตัวเองของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยรัฐจะเป็นฝ่ายสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่วนนี้

Thesis Title	Development of Learning and Teaching in Islamic Studies in the Private Islamic Schools in the Three Southern Border Provinces of Thailand
Author	Mr. Siddiq Alee
Major Program	Islamic Studies
Academic Year	2011

ABSTRACT

This research aims to study history and development of learning and teaching of Islamic studies in the private Islamic schools in the three southern border provinces of Thailand. The study covers the period from BE 2504 to the present days. The research is documentary analyzing primary and secondary sources in form of books as well as other materials.

The research resulted in finding that

1) Pondok is the oldest educational institute in Southeast Asian region. It plays an important role in religion and education. At the beginning, the education of Pondok was carried out and on independently, without any state official supervision. The prime objective of the education in Pondok was mainly to preach religious teachings, ethically train Muslim youth, and teach them religious practices.

2) The change of status of Pondok into being the currently private Islamic school began in BE 2504 when the Thai government allowed Pondok to be officially registered. In the period of BE 2508-2511 Its status was changed into community Islamic school, and later in BE 2526, its name changed into private Islamic school in conformity with the BE 2525 Royal Degree on Private Schools. The government also issued an order to financially support the private Islamic schools that teach general subjects in their curricula.

3) The development and improvement of Islamic sciences curriculum has been maintained continuously. The Islamic sciences curricula adopted in private Islamic schools are as follows;

3.1 The Kitab curriculum – which is mainly taught as core subject. The curriculum is taught traditionally.

3.2 The Pondok curriculum of BE 2504 has divided its religious sciences into 3 levels, namely 1) elementary level, taking 4 years, 2) intermediate level, taking 3 years, and 3) advanced level, taking 2 years.

3.3 The Islamic studies curriculum of BE 2523 was adopted when Pondok was transformed to community Islamic school. The curriculum was imposed by the law in BE 2523, and had 3 levels, namely 1) primary level (Ibtidaiy), taking 4 years, 2) lower secondary level (Mutawassitah), taking 3 years, and 3) upper secondary level (Thanawiy), taking 3 years.

3.4 The Islamic curriculum of BE 2535 or the so called “the integrated curriculum” combined the Islamic sciences and general sciences curricula in one unified curriculum. But it had only 2 levels, namely 1) primary level (Ibtidaiy), and 2) lower secondary level (Mutawassitah).

3.5 The Islamic studies curriculum of BE 2540 which was the newly reformed version of the previous curriculum of BE 2535. It consists 3 educational levels with the first two simulating the previous curriculum, and the third level taken (imitated) from the Islamic studies curriculum of BE 2523.

3.6 The Islamic studies curriculum of BE 2546 which adopted both the Islamic studies curriculum along with the basic educational curriculum of BE 2544. Under this curriculum the students could complete their study of both simultaneously.

3.7 The Islamic studies curriculum in conformity with the basic educational core curriculum of BE 2551 was the newly and appropriately revised curriculum in terms of its Objectives, contents, and implementation.

The development of learning and teaching of the curriculum adopted in the private Islamic schools could be considered as being a self-reform attempt by the schools so as to keep pace with the continuously changing phenomena of the political, economic and social settings of the society while the government could partially help catalyze this change.

موضوع البحث	تطورات عمليات التعليم الإسلامي في المدارس الأهلية الدينية في ثلاث ولايات جنوبية بتايلاند
الباحث	صديق علي
التخصص	الدراسات الإسلامية
العام الهجري	1433 هجرية

مستخلص البحث

إن هذا البحث يهدف إلى دراسة تاريخ تأسيس الفندق (مؤسسة التعليم على نظام الحلقات في المعهد الإسلامي القديم) ودراسة تطورات عمليات التعليم الإسلامي في المدارس الأهلية الدينية في ثلاث ولايات جنوبية منذ من عام 1961 م إلى الوقت الحاضر. وهذا البحث المكتبي يعتمد في طرق تحليل المعلومات على المصادر الأصلية والمصادر الثانوية من الكتب والوثائق المختلفة.

وتوصلت نتيجة البحث فيما يلي :

1- أن الفندق هو أقدم المؤسسة التعليمية في جنوب شرق آسيا، وأنه هو المؤسسة التي لها دور ديني وتعليمي. وعملية التعليم في هذه الفنادق في مراحلها الأولى تنفذ بشكل حري بعيدا عن سلطة رقابة الحكومة. والأغراض الأساسية من عمليات التعليم على أساسها هي توريث التعاليم الإسلامية، وتربية أبناء المسلمين ليكونوا المحسنين والمتمسكين بالأخلاق الكريمة ومتربين بتعاليم الإسلام.

2- أهم المتغيرات التي تؤدي إلى تحويل هذه الفنادق إلى مدارس أهلية دينية في الوقت الحاضر بدأت في عام 1961 م، حيث فتحت الحكومة للفنادق في الجنوب فرصة التسجيل الرسمي كمؤسسة رسمية لدى الحكومة. وفي خلال عام 1965 م إلى 1968 م تحولت الفنادق المسجلة لدى الحكومة إلى مدارس أهلية دينية. وفي عام 1993 م تغيرها الحكومة إلى اسم โรงเรียนเอกชน. المعونات المادية لتلك المدارس التي تم تدريس العلوم الأكاديمية بجانب العلوم الدينية.

3- في الجانب التعليمي للمدارس الأهلية الدينية قد تطور منهجه تطورا متواصلا. وهذه المناهج التي تخص المدارس الأهلية الدينية كالتالية :

- 3.1- منهج الكتب القديم الصفراء، وهذه الكتب مكتوبة باللغة الملايوية الجاوية وهذه مقرر تدرسيها على شكل الحلقات (الطراز التعليمي الإسلامي في العهد القديم).
- 3.2- منهج الفندق عام 1961م، قسم المنهج التعليمي الديني إلى ثلاث مراحل وهي المرحلة الابتدائية لمدة أربع سنوات والمتوسطة ثلاث سنوات والثانوية سنتان.
- 3.3- منهج الدراسات الإسلامية عام 1980م، حينما تحولت مؤسسات الفندق إلى مدارس أهلية دينية، وأعلنت الحكومة استعمال منهج الدراسات الإسلامية عام 1980م الذي يحتوي على ثلاث مراحل وهي مرحلة ابتدائية لمدة أربع سنوات ومرحلة متوسطة لمدة ثلاث سنوات ومرحلة ثانوية لمدة ثلاث سنوات.
- 3.4- منهج الدراسات الإسلامية عام 1992م أو المنهج المسمى بالمنهج المزوج الذي جمع المنهج الأكاديمي ومنهج الدراسات الإسلامية في منهج واحد بدون تفرقة بينهما ويحتوي على مرحلتين هما : المرحلة الابتدائية والمرحلة المتوسطة.
- 3.5- منهج الدراسات الإسلامية عام 1997م، أعد هذا المنهج من جديد في مرحلتين وهما الابتدائية والمتوسطة. أما المرحلة الثانوية فقد فرض استعمال منهج الدراسات الإسلامية عام 1980م.
- 3.6- منهج الدراسات الإسلامية عام 2003م، يستطيع الطالب أن يدرس حسب منهج الدراسات الإسلامية لهذا العام مع منهج الدراسة الأكاديمية عام 2001م، ويستطيع الطالب إتمام الدراسة الثانوية (الأكاديمية والدينية) معا.
- 3.7- منهج الدراسات الإسلامية حسب المنهج للدراسة الأساسية عام 2008م، وهذا المنهج المعدل ليكون أنسب وأوضح سواء كانت الأغراض المنهجية في ارتفاع مستوى الطلبة العلمية ومراحل استعمال المنهج إلى التطبيق الواقعي.
- وتطوير طرق استخدام المنهج للمدارس الأهلية الدينية يعتبر من تطوير تلك المدارس نفسها لتكون مسايرة مع تغيرات الأوضاع السياسية والاقتصادية والاجتماعية، مع أن الحكومة تشجع المساعدات في إحداث هذه التغيرات.